

RAPORTA

Workshop EALÁT-ANÁR

23. 09. 2008

Inger Marie G. Eira ja Rávdná Biret Márja Eira

International Centre for Reindeer Husbandry
Международный Центр Оленеводства
Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguoovddáš

Suoma Boazosámit ry
Suomen Porosaamelaiset ry

Ассоциация «Оленеводы Мира»
Association of World Reindeer Herders

2007 • 2008
POLÁRJAHKI

ARCTIC COUNCIL
NORWEGIAN CHAIRMANSHIP
2006-2008

Dutkanbeaivvit

Sámi allaskuvla
Sámi University College

Workshop EALÁT-ANÁR --23. 09. 2008

Jearahallit: Inger Marie Gaup Eira ja Svein D. Mathiesen

Mielde jearahallamis ja ságastallamis: Andde Ovlla Juusu, Jovsset Ándde Magga, Nils-Henrik Valkeapää, Minna Mäkitalo ja Ravdna Biret Marja Eira

Olles workshopa lea báddejuvvon/filbmejuvvon ja dat leat transkriberejuvvon.

Filbmen ja bádden: Philip Burgess, ICR

Transkriberen: Anne-Maria Magga, Elen-Anne Sara ja Nils-Jonas Ketola

EALÁT-prošeakta: Boazodoallu rievdadeaddji dálkkádagas.

Prošeavtta ulbmil lea ráhkkanahhtit boazodolliid ja eiseválddiid rievdademiide, mat sáhttet boahhtit dálkkádat-liegganeami ja ovdáneami geažil Arkalaš guovlluin.

Prošeakta galgá váikkuhit dasa ahte boazodoallit ieža sáhttet easttadit nu ealáhus raššivuoda ja meroštallat risskaid boahhteáiggi dálkkádatrievdamiidda. Lassin dálkkádatrievdademiide leat dát dehálaš hástalusat boazodollui: sisabáhkkemat, boraspirevaháгат, árbevirolaččat vuodđuduvvon riekteovdáneapmi ja eanet árvoháhkkan buvttadeaddjiide. Dát gáibida odđa jurddašeami. Guovddášis lea boazodoalu árbevirolaš máhttu dálkkádatrievdademiid, dálkkádat-molssašumiid, muohhtaga ja muohtamolssašumiid birra. Dát addá erenoamáš buori vejolašvuoda ovdánahttit odđa positiivva hálddašanstrategiijaid, ja dahkat boazodoalu nannoseabbun dustet dáid rievdademiide ja gáhttet guohtuneatnamiid boahhteáiggis.

Ferte háhkat duodaštusaid ja dokumentašuvvna dasa mo boazodoalu árbevirolaš máhttu sáhtta geavahit easttadan dihte ealáhusa raššivuoda dálkkádatrievdademiide.

Mii dovddastit ahte boazoeaiggádiid heivehannávccat rievdademiide leat vuodđuduvvon máhttu ala, mii gávdno sin gielas, ieš boazobargguin ja juohke boazoeaiggáda hálddašeamis. Ealát-prošeakta oaidnáge dehálažžan dokumenteret ja vurket boazodolliid árbevirolaš máhttu ja dieđu ja daid vuodul raporteret boazodoalu dili birra Árkalaš Ráddái.

11.1.09

Guovdageaidnu

Sámi allaskuvla

Inger Marie G. Eira ja Rávdná Biret Márjá Eira

Sámi allaskuvla
Sámi University College

SÁRTNIT WORKSHOP LOAHPAHEAMIS

Čoahkkáigeassu BOAZOJOAVKU, EALÁT – Anár bargobajis

Sátni: Inger Marie Gaup Eira.

Mu namma lea Inger Marie Gaup Eira, Miggal-Niillas Issát Niillas Inger Márjá. Árbevirolaš máhttu lea hui dehálaš. Nugo mii ikte gulaimet Ole Henrik Magga sátnevuorus, dát máhttu gullá olbmo iešdovdui. Sámi vuođđoealáhusain, earenoamážit sámi boazodoalus lea dát leamašan ja lea ain hui nanus.

Sámi allaskuvlla dutkanprošeavttas, EALÁT – prošeavttas leat mii oaidnán ahte maiddá eará ártalaš guovlluin, nu go Ruoššas, lea boazodoalu árbevirolaš máhttu hui mávssolaš ja dehálaš. Dáppe Anáris leat maid beassan bargat árbevirolaš boazodoallo máhtuin. Min diehtoaddit, namuhan earenoamážit Ante Oula Juuso ja Jovsset Ante Magga leaba nu čehpet ja viššalit midjiide čilgen ja mitalan boazodoalu, daid bargguid ja fágagiela birra.

Dát workshop maid mii leat gohčodan EALÁT-Anár, dáppe Anáris lea dat 5. workshop maid EALÁT doallá. Eará workshopat leat leamaš Ruoššas; Jamalas, Chukotkas, Jakutias ja Guovdageainnus. Workshopaid ulbmil lea gullat boazosápmelaččaid, maid sii mitalit boazodoalu ja dálkkádatrivedama birra. Mii gohčodit dan “Reindeer herders voice”. Bohtosat dáin workshopain galget rapporterejuvvot Ártalaš ráđđái ja Suoma olgoriikaministerii. Dan čállojuvvon rápporta mii maid sáddet Ártalaš ráđđái.

Maid boazosámi jienat Suomas mitalit? Sii mitalit ahte sii eai bala dálkkádatrivedamiin jus beare besset iežaset árbevirolaš máhtu atnit go bargat bohccuiguin ja go boazodoalu doaimmahit. Omd. nu go siidda válddi birra, ahte galgá leat friddjavuohta mearridit iežaset barggu ja doaimma badjel, guođoheami dehálašvuođa birra, erohusat biebmmis ja guođoheamis, ahte leat stuora váikkuhusat boazodollui jus ii beasa šat gáldet, man dehálaš sámeigiella lea boazodollui, sihke gulahallamii ja ságastallamii.

Mii, EALÁT –prošeavtta bealis háliidit giitit buohkaid geat oassálastte EALÁT – Anár workshopas, ja earenoamážiid diehtoaddit Ante Oula Juuso ja Jovsset Ante Magga. Giitit maid lágideddjiid go bovdje min mielde seminárii, ja Juha Magga ja Minna Mäkitalo hui ollu giitu veahki ja ráhkkaneari ovddas

Minna P.E. Mäkitalo

Boazobargobadji Ealát-Anár - Suoma Boazosámit rs čáli, Ergon Duommá Ánne Minna, Minna P.E. Mäkitalo. Ealát-Anár bargobajiin álggiimet rievtti mielde mii ordnejeaddjit juo sotnabeaieahkes. Golbma ođđa ja movttegis boazosámi nuora Elen-Anne Sara Sálliváris, Nils-Jonas Ketola Giehtaruohttas ja Anne-Maria Magga Neakkela bálgosis ledje čoahkkanan gullat eanet sin bargogova birra. Okta oassi Ealát-prošeavttas lea namalassii dokumenteret ja vurket boazodolliid árbevirolaš máhtu ja dieđu ja daid vuođul raporteret boazodoalu dili birra Ártalaš Ráđđái. Mánnodaga čuovuimet Ártalaš seminára Doaivonjárggas ja ee. gulaimet movttegis máilmmidási viehkki Wilson Kirwa sáhkavuoru, man oaiveášši lei dat ahte juohke sajis galgá leat positiivvalaš ja juohkit árbevirolaš dieđu nuorat buolvvaide. Suohtas lei maidai gullat ahte sin máilmmis šaddet danin jođánis viehkkis go sin vierrun lea fitnat viežžame nubbi gilis gusaid luoikkasin ja dalle galgá ruovttumátkkis leat jođán viehkat vai ii gávnnašat/jovssahat J Eahkeda mielde Piera Máhtte Ruotsala ja

Janne Kitti iežas ohppiiguin álge suovastuhttit biergguid ja geahčadit lávvobiergasiid válmmasin ihttá beaivvi bargobaji várás. Disdatiđit mii čoahkkaneimmet cegget bealljegoađi Doaivonjárgii, min Boazo-bargobadjiin. Goahti leige buorre, daningo mis ledje nu ollu oasseváldit min bargobajis, lagabui 30 olbmo. Buohkat, geain lei miella gullat Antti-Oula Juuso ja Antti J Magga muitaladdama, čáhke sisa ja ságastallama ovdalaš boazodoalus ja mot dat áššit leat ovdánan dan beaivvi boazodollui. Njálgga suovasbierrgu ja čielgemállása boradettiin muhtimin goađis bajidedje jienaidnai go šattai sáhka dás, ahte mii lea buorre dan beaivvi boazodoalus ja mii ii. Midjiide ordnejeddjiide dat goitge lei buorre mearka dás ahte mii galgat dávjjibut čohkkádit ja "lávostallat" ja humadit áššiid birra, mat leat midjiide dehálaččat ja áieguovdilát.

Manimus sáhkavuoruiin bođii ovdii ahte ruđalaččat boazodoallit eai birge nu beare bures, daningo eallin divro, erenoamážit bensiidna, muhto boazodoalu sisaboađut eai čuovo dan seamma linjjá. Daddjui maiddái ahte mii galgat oažžut erenoamáš doarjagiid dasa ahte mii bastit nuorat buolvvaid movttiidahttit boazodoalloeláhušsii ja dan min boazodoallomállii, masa oktan dehálaš oassin gullá guođoheapmi. Áiddiid eai nuge háliidan lasi, daningo dat dahket eanet váttisvuođaid boazodollui. Iežan mielas fas váillahan doarjagiid oba boazodoallobearraša vuhtiiváldimii. Mu mielas nissonolbmot, sin boazodoallobarggut ja eallinoainnut váikkuhit hui ollu diesa leatgo mis boahttevuođas boazodoallit dáppe sámeguovllus. Dat Boazu-bargobadji lei sávamis álgu ságastallamii mii guoská dálkkádatriveddamiidda ja árbevirolaš máhtu ávkkástallama dálá boazodoalus. Leat dehálaš áššit mat leat dálnai jođus dáppe Suoma beale sámeguovllus ja mat leat erenoamáš dehálaččat boazosápmelaččaide. Okta dain lea POLURA -lága ođasmahttin. Suoma stáhta háliida ratifiseret ILO 169 soahpamuša ja ee. dat ahte maiddái POLURA -lága bokte stáhta sáhtášii gávdnat buriid vejolašvuođaid ratifiserema duohtandahkamii ja lahkonit ratifiserema ulbmiliid. Giittán bealistan Ealát-prošeavtta joavkku doarjagis ja veahkkis ordnet Suoma beale Sámis dákkár bargobaji. Giittán maid SOGSÁKK viššalis bargiid Janne Kitti ohppiiguin, Laila Aikio ja Outi Korpilähde. Govvat Suoma Boazosámit.

GOVAT SEMINÁRAS

TRANSKRIPŠUVDNA EALÁT Anár seminára

1. Oassi

A-O : Andde-Ovllá Juuso

I-M : Inger Márjá Gaup Eira

J-A : Jovsset-Ánde Magga

N-H : Nils-Henrik Valkeapää

-- ?-- : In ádde dahje gula maid hálli lohká

A-O: De gal ledjen Ráittijávrris dalle.

I-M: Na makkár guohtun lei dalle?

A-O: Dalle bođii dat justa diet... saapi sanoa (oažžu dadjat) heittot lei dalle.

I-M: Na muittátgo don dan?

J-A: Muittán, jua. Mun lean šaddan leat ealu luhtte leat. Oppa eallin áigge. Dat bođii dakkár ahte jieŋui dat eanan ja... Bohte njukčamanus dakkár --?--. Lei oalle heittot. Muhto oažžungo vel ovttá diesa vástidit. Diet go hupmet dien gáldema birra. Dat lea dán áigge, Suomas ja Norggas ja juohke sajiin dat lea jurddahallon boazodoallu lea dákkár bierggu buvttadeapmi muhto Midjiidehan dat ii leat. Midjiide dat lea kultuvrra. Dalle 70 dahje 60 –vuodđalogus bagguhan lei gáldet dan dihte ahte sarve-nulpo han ii nagot geassit reaga --?—

(Minna hállá borramuša birra)

A-O: Iiskon kanssa se on S, sitten tulee viiva vielä. S tehjään alussa ja sitten viiva. Että nämä on niin jänniä hommia, mikkä on jäämässä kans kohta pois. Aaslakassa on kans. Ja Antti on.. jos mulla on isä ollu Antti, sitten mie joudun kaks viivaa vettä. Tulee Antin Antti. / Issáhiin dat lea S, dasto boahtá vel sárggis. S sárgo vuosttaš ja dasto sárggis. Nu ahte dát leat hui herves áššit, mat leat maid báhcimin farga eret. Ja Ásllagis lea maid. Ja Ánde lea.. jus mus áhči namma lea leamašan Ánde, de mun ferten guokte sárgá sárgut. De boahtá Ándde Ánde.

I-M: Ja Guovdageainnus maiddái goit lohket doppe dehe Norgga bealde maid gohččodit muorranamma. Go don ...

J-A: Mun dovddan, mun lean hui ollu ovttas ..

J-A: Dat lea dego gáibmi humai, Ándde-Ovllá, nie dieid guolgamearkkaid lea hui dehálaš diehtit. Ándde bárdnái galgá guokte doaros sárgá. Jus lea Ásllat, galgá ná.

I-M: Die lea mu muorranamma.

A-O: Mm-m. Tuossa hän näyttääki oman kirjotuksen. Ja tänne tulee M:stä. Jos olis Matti, niin se ei vetäis tuonne alas sen viivan (Duos son čájehege iežas čállosa. Ja deike boahtá M-bustávas. Jus livččii Máhtte, de dasto ii geasašii duohko vulos dan sárgá)

J-A: Bija mat duosa Jovsset-Ánde.

I-M: Mun in máhtte gal Jovsseba bidjat. Dan gal fertet ieš.

J-A: Bijat juoga J:a ja Ándde

I-M: Ige, dat gal lea Joavvna. Don gal galggat ieš. --?-- variašuvdna.

I-M: A-a. Oarjja bealde lea earáládje go nuorttabealde.

J-A: Luhkahan... dii diehtibehtet buohkat mii lea luhka.

I-M: Mm-m.

J-A: Dat lea dakkár boares vierru, ahte galgá bidjat nama ahte gean luhka lei dat. Gean bárdni. Mađi guhkit lei namma dáđi riggásut...

I-M: Mii sáhttit hupmat sámegillii ja de mis leat dulkkat suomagillii. Mun jáhkán ahte nie mii bargat

A-O: Gal mis livččii vuohkkaset sámegillii hupmat.

J-A: Sámegillii livčče álkit hupmat. gal mun suomagiela máhtan dakkár kansaskuvlla (álbmotskuvlla) vuodul muhto in beare bures goitge. Dat lea eatnigiella

A-O: Dat lea dat go mii háliidit hupmat boazohommás, dalle lea dat sámegiella. Nu mis dál

J-A: Munnje lea juohke áššis álkit sámegillii hupmat. Juohke áššis.

A-O: Geahča mii jurddahallatge aivve sámegillii. Nu. Ahte. De boahtá váttis fáhkkestaga suomagillii. Mis nai ii leat, mii eat leat alla dási skuvlejumi ožžon dan suomagillii

J-A: Dego mun mannen skuvlii mun ledjen dakkár čieža – gávccii jahkásaš ohppen suomagiela ja dego gullabehtet buohkat buorre dat ii leat velge Sámegiella lea dakkár ahte mun lean eallán bohccuiguin ja sámegiela mun human.

A-O: Dan seamma mun nai dajan. Mun lean oppa ollu šaddan dahkat liigebargguid dan go in máhtán suomagiela

I-M: No mo dat din mielas lea dat go dii dal galgabehtet boazosagaid ja bohcco, boazodoalu birra hupma. Mo dat de lea?

J-A: Mun vástidan dasa dan dihte ahte... Suoma lahka lea dakkár ahte mii šaddat suomagillii juohke báhpira čállit ja visot juohke čoahkkimiin hupmat suomagiela. Mii eat oaččo

sámegillii. Ii dan oktage ipmir vaikko lága mielde oččoliige muhto dan ii ipmir oktage

I-M: Na jus mun dasto jearan jus don dal galggašit čilget jus muhtun dal jearrá mo dis.. makkár guohtun dál lea?

J-A: Mun ferten deinna heajos suomagielain vástidit.

I-M: Naba mo don sámegillii dagašit dan?

J-A: Guohtunhan lea dakkár ášši... Ii dat leat... Mii eat huma dušše beare ovtta jagis dahje ná muhto mii hupmat ovtta vahkus, jándoris, beaivvin na. Ii guohtuma sáhtte nie dadjat ahte dat lea ovtta jagis. Ándde-Ovlla dovdá dan ášši liika bures go munnai ahte guohtumis go hupmat dalle hupmat jándoris, vahkus, muhto ii guhkkelii

N-H: Diesa váikkuha maid Suomabealde go látteolbmot leat mielde boazodoalus ja dat eai máhtte sámegiela de dat maid bágge hupmat beare suoma diein čoahkkimiin.

I-M: Mii dasto lea dat sátni, maid dat máksá dat guohtun?

J-A: Guohtun...

I-M: Nu, jus don de galggašit čilget dan sáni miibat dat lea?

J-A: Guohtunhan dárkkuha dan mo eallu birge. Dahje bohccot mo dat birgejit. Mánngat ipmirdit guohtuma ahte doppe lea suorra jeagil dahje unna jeagil muhto dat ii leat gitta das mii doppe lea muhto dat ahte eanan lea suttis ja – hupmet ná ovdal juovllaid ahte dat dárbahe jaehkála dasto go mannat dohko gidđadálvá de ii bohccos šaddá jaehkálii dárba muhto dasa ahte oažžu geavahit dan eatnama.

N-H: Oainnat dáppe Davvi-Suomas suomagillii leat maid --?-- muhtinlágan sánit mat govvidit dan bohcco dili ja diekkára. Ja dat suomagiella mii hubmojuvvo dáppe davvin, nu dan dat eai gal ipmir doppe Lulli-Suomas. Eiseválddit dat eai ipmir dan giela.

J-A: Diet lea hui dárkil ... diet maid mii hupmat, eai dat ipmir doppe lullin

I-M: Na Andde-Ovlla dan guohtun sáni, jus don maid juoidá dan birra juoidá muitalat?

A-O: Na munnai logan ahte guohtun... Das leat mánnga dadjamuša dan guohtumii. Dat lea... ovdamearkka dihtii heittot guohtun, buorre guohtun ja dies leat de vel oppa ollu sánit mat gávdnojit dien guohtuma sadjái. Guohtun...

A-O. Nu ahte guohtun.. Mii eat dárbbat go mottiin sániin, lasihit dasa ovtta sáni leago heittot dehe buorre. Ahte dat ipmirda dat siidaguoibmi go boahtá... Álot mis boahtá jearaldat dasa ahte makkár lea guohtun.

I-M: Na mot don de jurddašat jus don gulat siidaguoimmis dat lea heajos guohtun?

A-O Na sihkkarit de mun álggan dego dutkat iežan nai orohaga makkár doppe lea.

I-M: Mo don jurddašat, mii dat lea dat heajos guohtun?

A-O: Na heajos guohtun lea dakkár ovdamearkka dihte dat go lea jikŋon skártii doppe vuolde. Doppe botnis, lahka jeahkála. Dat lea juo okta ovdamearka.

N-H: Iibat sáhte oanehaččat dadjat ahte heajos guohtun lea dalle jus dálvet boazu ii beasa bodnái

A-O: Nu...

N-H: Oanehaččat dadjon.

I-M: Nu dat ii leat daid šattuid birra sáhka?

A-O: Das ii leat šattuid birra sáhka.

N-H: Na vuosttažettiin, dat ii leat das jearaldat. Muhto diedusge dat nai čatnasa dasa.

A-O: Čatnasa dasa diedusge lassin. Ahte guohtun meidne dan ahte... Sihkkarit dii muhtumat lehpet váldán muohttaga gihtii jus dalle lea hui dego sálti, muohta lea dakkár nu fiinnis, rievnnas, seaŋaš.

I: No mo de lea, heajos guohtun?

A-O & N-H: Dalle lea buorre guohtun.

A-O: Ja mii leat de... Gal dat leat olu leamaš dalle juo, oažžu dadjat, guhkes áiggit dakkár ahte muhtun jahki lea heajos jahki

N-H: Na ja jus lea gassa muohta, dat maid dagaha diedusge.

A-O: Dat lea maid heajos

J-A: Boazodoalu birra, ealáha birra ná go eambbo hupmá ---?--- heajos guohtun dárkkuha dainna. Dán áigge lea láhka mii mearrida galle bohcco mis oačču leat

A-O: Ii dat dárbbat čilget.

J-A: ..muhto sápmelaš lea ráhkkanan diesa ahte oažžu leat heajos jahki dahje buorre jahki. Soames jagi jápmet bohccot vehá, muhto de manná vehá buoret. Ja dan dihtii dat stáhta logut, dat leat mu mielas dakkár --?-- sealluhit dan ekonomalaš dili seammáláganin. (Jus) soames jagi mis leat eambbo bohccot go oažžu lága mielde leat ja nuppi jagi leat unnibun, muhto ekonomalaš dili mii háliidit sealluhit seammáláganin. Ándde-Ovllá joatká.

A-O: Bohccuid ii boadálai birgenláhki go dal leat nu garra mearrádušat ahte mis eai oaččo leat bohccot go... No... dat lea dakkár mearri bidjon. Ja mis leat oppa olu bargit mat barget bohccuiguin.

A-O: Na de. Dat lea bidjon nu vulos dat boazomearri. Dat lohku man ollu ožžot bohccot leat. Dat lea dego nuorra olbmuid bahá. Oažžu dadjat dan ahkáii go lea beassán dal gal juo birge

dalle. Muhto de go jurddahallá daid nuoraid mo dat boahttevašvuodas vulget joatkit dan boazohoiddu. Deidde boahotá sihkkarit váttis.

J-A: Lea vuot ná maid, ahte ii galgga dat min ealáhus dahje maidige earáge ráhkadit stáhta doarjagiid varrái . dat galgá birget daiguin bohccuiguin. Dego hupmen, iktego lei sáhka, ahte nuorra olbmuidе doarjagat leat dakkárat ahte oážžu moaddelogi bohcco oasttit, nu ii das leat mihkkige ábuid --?-- billista . Galggalii birget deinna boazodoaluin. Stáhta doarjagat ja dain, dain lea ollu ávki muhto ealáhusa ii oččolii dan várrái ráhkadit. Nugo hupmen, dán áigge dat addet moaddelogi proseantta --?—(go oastá ođđa vuojána), muhto dain ii leat ávki. Nuorra olbmuid fillejit (?) dieinna lágiin ahte ožžot divrras vuojániid muhto dain eai leat bohccot maid dieinna vuoddjá . Dat lea aivve dušši hupmat dan birra, ahte dies lea mihkkige ávkkiid ealáhussii.

A-O: Dál oážžu bidjat jearaldagaid. De mii beassatge mátkái go bohtet buorit jearaldagat. Ahte dat lea álkit mis nai mitalit go dii jearrabehtet.

I-M: Mii namuheimmet eske ahte 1967 – 1968 ledje heajos jagit maiddái Suoma bealde.

A-O: Joo-o. Dat ledje Suoma bealde nai.

I-M: Norgga bealde mitaluvvo ahte sii geat johte dohko geasseorohagaide dat birgejedje bures ja dat geat ledje dálveorohagas, geat eai johttán dalle dálvet eret doppe, dat eai birgen nu bures. Dain jápme ollu bohccot.

J-A: Norgga bealdehan lea dakkár ahte buohkat eai sáhte johtit mearragáddái, muhtumin šaddá báhcit dohko duoddarii. --?-- beare gárži

A-O: Seamma lei Suomas nai. Mii eat beassán, dahje mis lea gal orohat doppe duoddaris, muhto dat lei oppa heittot justa dalle. Mis manai olu Norgii, mii másttadeimmet doppe Gohteluobbal(?) boahotá Norgii. Oassi manai Norgii. Miihan másttadeimmet daiguin, dat lei Fimpen-Ailu dalle vel boazoalmmái.

J-A: Mu eanu.

A-O: Ja mu bargoaddi, ledjen reanġan Fimpen-Ailui. -68 mun lean leamašan reanġan.

I-M: Leigo eallu dis earáláġan dalle guđalogičiežas – guđalogigávccis go dál? Ledjego buoret bohccot dalle?

A-O: Dasa eai reahkkášii suorpmat.

J-A: Dalle dat johte vel herggiiguin. Dalle eai lean dat biergobuvttadeapmi, eai lean skohterat. Ii lean vel biergobuvttadeapmi. Dat lei earáláġan, dan dihte earáláġan ahte dárbbášedje olu herggiid. Min bearrašisge lei maid moaddečuoddi lojes hearggi, main jođiimet ja mat gesse. Dat lei baggu leat, galggai leat ráidohearggit, guodohanhearggit, ealu luhtte eará vuojánat,

doppe šattai olu vuodjit. Juohke jándoris lonuhit vuojána. Ieš alddis oppa áigge galggai lonuhit.

A-O: Sihkkarit Inger Márjá maid muitá go lea johttán ráidduiguin. Gal mun jáhkán don leat maŋimuš olbmot mat leat johtán.

I-M: Na jua dalle gal diedusge go mii jodiimet maŋimuš háviid daiguin ráidduiguin. Dat eai lean heajos jagit. Eai lean goit nie heittot..

A-O: Muitát go don mii lei jagiid dalle?

I-M: Na jus mun dál logan ahte...

A-O: Mii lei maŋimuš johttin..

I-M: Herggiiguin?

A-O: Nu, herggiiguin.

I-M: Jus mun dajan dat lei čiežalogiguhtta, -čieža, -gávccci, diekko.

I-M: Jus dál šaddalii seammálágan dálvi go dalle lei guđalogigávccis, ja dus ii leat dat heargečora, mot don de birget?

J-A: Sápmelaš ealus leat álot goit varrásat nu olu mat leat gievras guohtut. Dat gal birgejit jus botnis ii leat jiekŋa. Garra muohta ii merke maidige. Dat ii hehte, jus bajil lea cuoŋu. Álot sápmelaš ealuin leat nu olu nulpput (sarvát, varrásat) ahte dat nagodit guohtut. Giddadálvit áldduthan leat buot geahnohepmosat ahte dat eai nagot čoavjjehat nu šat guohtut, muhto nulpput nagodit. De dan dihte mis lea dat boazolohku nágga, mii dárbbášit daid heajos guohtuma dihte.

I-M: Dat lea einnostuvvon ahte boahttevaš golbmalot jagis sáhttet boahtit eanet diekkár dálvvit go guđalogičieža, guđalogigávccci dálvvit.

J-A: Oaččun go vel joatkit duon easkkáža. Mun dárkkuhin dan ahte dán áigge Suoma boazodoalluláhka lea diekkár ahte bohccot ožžot leat justa dan meare. Suopmelaččat bibmet bohccuid, de dat eai dárbbáš earágo áldduid. Mii dárbbášit daid nulppuid ja varrásiid dan dihte ahte mii nagodit guohtut jus lea heajos guohtun, jus lea garrasit muohta. Dan dihte suopmelaš lágaid alimus boazologut eai heive sápmelaš boazodollui.

I-M: Nu ahte dat maid don logat lea ahte dat lea guovttelágan dárbu?

J-A: Dárbu ja dárbu. Dát lea áibbas čielga ášši. Jus don biepmat dat ii jáme, ii dat (boazu) dárbbáš guohtut, dat sáhtta borrat doppe tallearkas. Ii dat dárbbáš, dat oačču borrat ja eallá de.

I-M: Mo de jus dál dat eai suova šat gáskit ja gáldet?

J-A: Dat goddá oppa dan sápmelaš kultuvrra ja eallima bohccuiguin. Dat goddá dan. EU lea muđuid nai dahkan dákkár lágaid mat leat sápmelaš kultuvrra vuostá.

A-O: Ja diet lea okta ahte dat loktanit vel eambbo boazologut jus mii eat beasa gáskit. Dat leat mánga siidda mat eai beasa vuovdit dalle ovdal rágaha. Ahte dasa váikkuha oppa ollu. Ja de, dego mis lea hui divrras oažžut niestebohccuid ja lea dávjá ahte mii gáskit juohke okta iežamet dárbbuid dihte.

J-A: Danin mii dárbbášit stuorra bohccuid vai nagodit guohtut jus lea cuoŋu, garra muohta. Sarvvis eallá duokkár golbma jagi ja jápmá de. Ráhkada iežas jámas juoga ládje. Gáskon bohccot, hearggit ellet moaddelot jagi.

A-O: Joo dat lea gaskamearálaččat njeallje- vihttanuppelot jagi. Mii lea gáskojuvvon, dat lea dehálaš.

J-A: Vaikko dán áigge ii dárbbáš daiguin johtit, guohtuma dihte dárbbášat mii ealus daid.

A-O: Oažžu dadjat ahte juohke orohagas leat goit dan veardde gáskkihat ahte dat dollet, bielluid leat čatnan. Gáskkihat leat das maid buori ahte go váldá orohaga, de dat dollet maŋisbohttiid, nuorat bohccuid seamma láiddomis.

A-O: Dál sáhtta jearrat... mii livččiimet hui gergosat dál vástidit ovdal go mii váibat. Soames jearrá suomagillii ahte mo boazodoallit oidnet dan turisttabeale. Makkár boahttevuohta das lea?

A-O: Die lea gal olu...

A-O: Turisma gal lea maid buorre, dat buktá oppa olu ruđa maid deike, muhto dat boahdá diekkár go hui dárkilit jurddašallá, man olu dat gáržžida boazohoiddu.

J-A: Sáhtán mun nai vástidit diesa. Diedusge turisma lea turisma, ja davás, mun human Eanodaga birra, stáhta hoigá dohko miljovnniid, miljovnniid ja vel oktii miljovnniid. Dat lasihit, lasihit ja vel oktii lasihit dan turisma. --?-- geahpedit oppa áigge ja dat gii eallá dušše boazodoaluin, na dat ii eale turismmain. Dasa dat lea heajos hommá.

Guohtuneatnamat unnot. Jus doppe lea okta olmmoš dat ii leat beare ollu, muhto jus doppe leat duhát olbmo, nu dat dolvot liikka ollu guohtuneatnamiid go duhát bohcco.

A-O: Mii dadjat dal dego duot Levi. Dan veardde lean humadan dain olbmuguin main boazodoallu lea doppe láhpon. Dat lea oppa olu gáržžidan dain nai, dain bálgosiin.

J-A: Mun dovddan dien ášši, dien Levi. Dalle go Levi vuodđuduvvui, dat ledje rehkenasttán ahte čiežačuodi bohccos mannet guohtuneatnamat. Oktage ii beroštan das maidige. Ii máksán oktage. Muhto dán áigge ruvkedoaima, go hupmat dien Kiistala ja --?—birra, de Kuivassalmi bálggus oažžu juohke jagi guokte euro lohkobohcco nala. Máksá ruvkedoaima.

I-M: Leago dat nu ahte dat lea okta váikkuhus dán dálkkádatrivedamiin ahte de šaddá nu liekkas dáppe ahte lea hui buorre orrut dáppe davvin ja nu maid bohtet eambbo turisttat?

J-A: Mu mielas dat lea juste nuppi ládje, dat doalvu turisttaid. Liekkas gal lea doppe Afrihkás, Espánnjas.

A-O: Dál leat mis nu galbma geasit leamašan. Mánnga jagi.

J-A: Dan in dieđe leago dálkkádatrievdadeapmi vai juoga eará sivva.

A-O: Gáibmi munnje justa ikte logai, go dadjen ahte lea galmmas, ahte ále juo hoavrrit, moaihan dat letne boarásmuvvan.

I-M: Svein jearaha, ahte leagoston eambbo diekkár jagit maid dii muitibehtet dakkár goavvidálvín dahje goavvijahkin?

J-A: Na lea. Boazodoalus han leat heajos jagit ja buorre jagit. Dat eai leat ná maŋŋálagaid, dat soaitá leat muhtin buorre jahki ja dalle bohccot šaddet eambbo go suomelaš lága mielde oččolii. Mun háliidan álot, ahte dat gálggašii dan lága rievdadit dakkárin, ahte dalle buriin jagiin oččošii šaddadit dan meare eanet daid bohccuid, ahte heajos jagiin go dat jápmet, ii gáhčášii nu vulos min eallin. Ekonomalaš dási mii háliidat doallat.

J-A: Mun vel joatkkan dan meare, ahte mun eskke juo lohken ahte dat mii tallearkkas boraha birge diekkáriin, muhto mii dárbbášit ronuid, sarváid, nulppuid, herggiid, dat ii leat dušše dan ahte mii dárbbášit dieid áldduid. Mii dárbbášit daid ronuid, dasto mii dárbbášit daid sarváid, nulppuid, justa dan heajos guohtuma dihte. Sápmelaš vuohki lea dakkár ahte mii birget álot jus mii oazžut ieža válljet. Muhto jus Suoma lága mielde mannat de mii leat farga reserváhtas.

I-M: Don humat ahte dii dárbbáshepmet iešguđetlágan bohccuid ealus. Muhto leago dat erenomaš kvalitehta bohccos maid don geahččat? Leago dus dakkár maid don sáhtát lohkat dat lea buorre boazu.

J-A: Dat sámi vuohki lea dákkár, ahte mii eat goassige ealit eambbogo buori bohcco. Das ii leat eará kvalitehta. Diet go hupmet dien náli buorideami birra, diet lea vuot diekkár láddelaš jurdda.

I-M: Váikkuhago dat masage makkár guolga lea? Livččetgo don háliidan eanet muzetbohccuid go gabbabohccuid dalle go leat heajos jagit?

J-A: Ii leat diekkár gal, muhto gabbaboazuhan lea duoddaris buot heajumus. Visot beađut, goaskimat, visot oidnet dan. Gabbaboazu lea vehá garrasit oadđit go muzetboazu. Muhto ii das muđui leat.

A-O: Mun ferten maid dása dadjat ovttá. Mu vánhemat ja dat boarrásit olbmot, dat dovde bohcco juo bajil ahte mii lea sáhkónálli. Mii lea sáhkónálli, ahte dat dainna lágiin gehčče daid bohccuid. Dat lei dat sátni sáhkónálli “Diet lea oppa sáhkónálli”.

I-M: Na mii dat sáhkónálli lea?

A-O: Dat lea... Dat gehčče bajil, dies boahtá, diet njoallu miesi. Dat gehčče dego čoarbbeliin, maŋil gehčče. Maid in jáhke dán áigge oktage šat bargat. Dat lea --?---Máhtte (?), geahča mun ožžon headjaskeanġkan bohcco ja das lei rotnu doppe min siiddas. De gal logai Máhtte-rohkki na: ii diet leat albma sáhkonálli, mun in atte dien. Mun lohken dus lea rotnu, mun lean guolgamerken. No, logai in mun dien atte. Don oaččot viežžat --?--, de mun attan dutnje albma sáhkkonáli.

J-A: Dat lea dakkár boares sápmelaš vierru, ahte go dutnje šaddá mánná, vuosttaš miesi man merket, dat ii oaččo leat hearvaboazu, ahte dat galgá leat dakkár dábálaš boazu. Ja dastogo addojuvvo headjaskeanġka dahje eará olbmuide mannu bohcco, de dalle addojuvvo hearvaboazu.

A-O: Joo dat lea danne ahte dat ii beasa riggut.

J-A: Justa.

I-M: Dat lohka dan (Svein) ahte diihan juogaládje dasto válljebehtet dan náli go geahččabehtet dan sáhkkonáli, muhto dat lea árbevirolaš máhttu.

A-O: Dat lea árbevirolaš máhttu. Ja dan lea oppa bahá dego báhpiris čájehit nubbái. Dan ferte gieđas gihtii sirdit.

J-A: Dat lea vierru dahjege sápmelaš vuohki, ahte go luntii ozat mearkka dat lea iežat mearkka nu lahka. Muhto niidii ozat earálágan mearkka, dannego go soames háliida náitalit de dat manná eará siidii, muhto lunta báhcá dohko sihkkarit.

A-O: Die lea diedusge vehá soaitimis. Eat mii gal nieidda bija heajubun.

I-M: Svein jearaha ahte giđasdálvvi dahje giđđat lávejit bohccot guorbat. Son maid bargá šibitdoavttirskuvllas doppe Norggas. Dáža lohká ahte go lea guorban boazu, dat lea heajos boazu. Go čeabet lea guorban, de lea heajos boazu, ja dan oažžu njuovvat.

A-O: Dat mii lea guorban, dat lea gal buorre boazu! Danne dáčča diedusge njuovvá.

I-M: Manin dat lea nu?

A-O: Go lea guorban, de mii oaidnit dat lea vuoimmis boazu. Go lea guorba čeabet duohko ihan sehpedaga rádjái Dat lea buorre boazu.

J-A: Dat lea justa nugo Andde-Ovllá lohká, ahte jus varihis, vuobirsis dahje nulppus, jus čeabet guorbá de dat lea buori vuoimmis ja dat lea buoremus boazu.

I-M: Manin dat lea buorre?

J-A: Dat lea danin go dat guohtu, ja dat lea guorban dan dihte go dat lea nagodan guohtut garra muohttaga čađa. Dat ii leat dainna vuolgán dat guolga ahte dat lea heittot, muhto dainna go dat nagoha guohtut.

A-O: Ja dat dego čájeha, dat boazu čájeha man buori vuoimmis dat lea. Dat ovdal juo lávejedje, go giđanisttiid njuvve, dat lei nuppi mánu, ja goalmát mánu, vehá ovdal Márjjábeivviid, de dat guđde nulppuid ja sarvvesnulppuid, ja gehčče mii lea guorba čeabet. Ja dakkár mii lei guorban oalle bures, dat lei sihkkarit jolás. Ii dárbbášan bieččan ala geahččat.

2. oassi

A-O = Antti-Oula Juuso

J-A = Jovsset-Ante Magga

I-M = Inger-Marja Gaup-Eira

P-M = Piera Matti Ruotsala

N-H = Nils-Henrik Valkeapää

EA = Elen Anne Sara

A-O: Ja soagis lea maid seamma. Ahte dat lea dego, mo mun čilgelin dien. ahte dat lea dat suoidni go lea issoras dat lea nu linis nai dalle jos dál šaddá dat lea go ožžon lea rohtten čázi sisa.

J-A: Dan áigge mun ledjen nuorra dearvvan go gámasuinniid mis eai lean suohkut gámasuoinnit dat lea hui dárkket dat lea linis dego Ánte-Ovllá lohka suoidni lea linis dakkár. Šaddi mánu don čuohtat ja ráhkadat goikadat bures das šaddá litna suoidni muhto jos dakkár nohkki mánnu dat šaddá dakkár garra suoidni mii mollana dakkaviđe.

I-M: Naba daid njuovvamiid?

A-O: Na njuovvamis maid lei. Giđa nisttiid dat njuvve juste dievvi mánu. Ii oaččo beaivvige mannat badjel.

J-A: Ovdalis áigge galggai seailut dat biergu ja dan dihte lei nu dárkket. Dán áigge ii leat nu mishan leat jiekkaskábet ja dakkárat dán áigge oažžu seailut vaikko mo muhto dalle go goikkai ja dat galggai seailut geasi ii ožžon guohpput, ii ožžon suoksat, dat galggai šaddi mánnui

I-M: Na mot dat šattai, mo dat lea dat biergu dalle go dalle njuovai juste

J-A: Ii das eará lean muhto jos don dakkár šaddi mánu juste gaskkas njuovat dat riegáda mánnu Gal dat seailu juohke háve buorebut go dakkár man don njuovat loahppa mánu.

I-M: Na naba varra, šaddágo leago eambo varra dan bohccos ja mo dat biergu lea?

J-A: Ii dan smáhkas ii leat iige varas, ii das eará muhto dan seailuma dihte. Dat lea juohke báikkis vel nai dáppe sámiin ahte dego duot Ántte-Ovllá eamida vieljat nai daiguin lean siidaguoibmi nu dat njuvvet vel nai gidđa dálvve ovdal Márjjábeaivvi šaddi mánus gida nisttiid maid goikebiergguid. Dat lea hui dehálaš midjiide ja sápmelaččaide oba lohkaí

I-M: Mo dalle go lea dat nuossi mánnu, oaččuigo dalle bargat maidege? Ii

A-O: Dalle ii galgan go eamida balddan velohallat.

J-A: Ii ožžon eará eambbo velohallat

J-A: Dat leat duohta áššit maid moai muitaletne.

N-H: Iihan giellásiid máhte mitalitge.

A-O: Das gávnnahallá hedi. Eai leat galle lávkki dasa jos gielástallá.

A-O: Ahte sihkkarit lea dat buolva dego moai nai gáimmiin letne eallán moai dihte dat lea juste molsasan dat boahtán dat skuteráigi mudno nuorravuodas moai leimme nuorat, dalle bohte skuterat. Dat lei -64 go lea min siiddas vuosttaš skuter, -63 áddjárohki osttii ja de mu áhčči osttii -64. Ahte dat orui nu ártet stellet go bođii. de mii eat máhttán daiguin riekta hoitaat bohccuide. Mii vujiimet daiguin skuteriin, bohccot ruhtte nu olu go dat nagade. Guovtte bealde skuteriid dávjá lei go eat máhttán studeret mis lei dat fal ahte álki lea vuodjit dál. Joo rehkenastit dan ahte makkár vuimmiid dat boazu šaddá golahit das go ruohtá min fievruid ovdalis. Ahte de easka oahpaimet go manai muhtin jahki mo daiguin galgá.

J-A: Dál go hupmat olu dáin sápmelaš árbevieruid birra, mun háliidan dál goitge dadjat dás dán Nils-Heaika maid vaikko lea bargan na oahpaheaddjin doppe Enontekiös dal nuorra dehege eallán dat dovda dán ášši lihka bures go moai nai ahte oažžu dan maid jearrat lihka bures.

N-H: In dál nu bures diedusge gal

J-A: Don leat eallán dan čađa don dovddat dán ášši.

N-H: Na mánnávuodas gal ja nuorravuodas

J-A: Ovdalaš vanhemiin lea dakkár vierru leamaš ahte dat leat mánnái oahpahan jo unnin go don oahpat viehkat, guokkardit, vázzit, dat leat oahpahuvvon dat sápmelaš vierut

I-M: Mii sáhttit vehá boradit dál.

Ánte-Ovllá juoigá... ..eallu jorggihii... dan unna Ránneža...

I-M: Svein mitala dan ahte mun lean maid geahččan dehe guorahallan eará dakkár jagiid mat leat measta logan heajubut go goavvedálvvit. Ja nu mo mun lean gávdnan girjjiin ja diekkár jietna dološ jietnabáttiin dat gohčoduvvojit nealgedálvvin. Leago erohus nealgedálvvis ja

goavvedálvvis? Muitibehtetgo makkárge dakkár maid lehpēt gullan din vanhemiin ja áhkuin ádjáin dakkár main dalle go lei hui heajos dálvvit ledje?

A-O: Na mun gal lean gullan dat eai goassege suovvan dadjat nealgi. Dat lei dan dáfus maid ahte olbmuiin go lea borranmiella ii oaččo goassege dadjat nealgi.

I-M: Dat guoská dieđusge olbmuiide

A-O: Dat guoskkai olbmuiide sihke bohccuide.

I-M: Na go lei nealgi bohccuin, na makkár de lei?

A-O: Na dat dadje lea heittot, guohtun, dat leat heajos vuimmiin, dat eai dadjan dan nealge, dakkár sáni sáhte muhtun muhto ná go gaskaneaset ságastalle eai goassege geavahan dien sáni ahte nealgi.

I-M: Na muittátgo ovttagē dakkár maid mun galgga lohkat muitalusa dehe go leat muitalan vuorrasit olbmot ahte dat lei hui máilmmi heajos dálvvit ledje ahte bohccot nelgo ja jápme, muittátgo dan?

A-O: Na dan gal de diet dadjat nelgon, de go muitalit dien.

I-M: Na muittátgo dakkár, leat gon dakkáriid gullan?

A-O: Dat lea nie duohta go Inger-Márjá eske logai dat dalle lohke dat lei gal dat lei oba. Mus ii leat gal diet nealge- sátni ii vuosttažin muhto dat lea heajos jahki

J-A: Mii leat olu šaddan leat láddelaččaiguin ovtta ja dan fárus leat boahtán diet nealge-sátni, ii sámiin leat goasse leamaš diekkár nealgi, dat lea álo nu hejot ii mana goasse ahte soames boazu ii eale muhto borran gal bierggu leat ii nealggis sáhte hupmat

I-M: Dat bivdá mu muitalit dehe jearaha mus ahte mun lean guorahallan dan, dalle daid vuodđologuid 1917 ja 1918. Dat lea čuođi jagi badjel, measta čuođi jagi áigi. Dan maid mun lean gávdnan arkiivvain, dat lea dat ahte dalle dálve- dahje ovddabeal juovllaid, dalle dat borggai, hui olu borggai hui olu muohta bođii, ja de bivaldii fáhkkestaga ja arvvi. Ja fáhkkestaga fas buolaštii. Juo álgu geahčen desember mánu. Ja de ii bivaldan ovdal gidđii fas. Ja de ledje Guovdageainnu bealde goit ealut dat unno dalle, jápme hui olu bohccot . Ja dat jiekŋa dat lei nu assái dego measta logan dakkár 10 cm jus ii lean vel eambbo nie assás jiekŋa. Dat olmmoš gii muitala lohka dat lea lihka assái go beavdi, mun in dieđe man assái lei dat beavdi dalle. Ja dat lohke dat bohccot dat manne ja vel ribaid nai borre, dat eai, dain ii lean biebmui, dat eai gávdnan ealáhaga. Juo nu ahte die lea goit okta dakkár ovdamearka mat gávdnojit arkiivas.

O-A: Ja mii dat lei vuodđologuid?

I-M: 1917:s dat borggai dalle desember mánu ja miehtá 1918.

N-H: Boazojápmut dat gal leat leamašan manñel nai muhto iihan dat juohke guovlluin sáhte dadjat seamma áigge. Mis maid dalle min olbmuin dalle -92, ii dasa leat go man olu, galle jagi dat dál lea, nu dalle lei maid stuora boazojápmu ahte árvvoštalaimet ahte vihta guđat oassi ealus jámii. Ja dalle maid dat guovvamánus dat arvvi ja buolaštii ja lei olu muohta ahte boazu ii beassan eatnamii. Ja dat manne Norgii, Norgga beallái ja dohko jámadedje vehá gosa nai. Ja dalle guhtta čiežalot vuodđologu molsumii dalle lei duoppe Rostu bealde dalle lei stuora boazojápmu.

I-M: Na mo dalle ledje dálkkit?

N-H: In mun muitte ahte makkár dálkkit muhto dalle maid jieñui, dat jieñui dalle ahte boazu ii beassan eatnamii.

J-A: Dien čiežalot vuodđologu guđa-čiežalogi gaskii nai eará nai diekkárat bohte skuterat ja earálágan mašiinnat ja olbmot eai máhttán nu bearehaga daiguin vel guođohit ealu ja dat ledje herggiiguin johtán ahte dat gal lea mu mielas Dat lea lihka stuora sivva go dat guohtumat ja ahte diet ođđa áigi dat bođii dat lei dakkár murroskausi dadjet suomagillii. Dat eai máhttán nu bures dieiguin bargat bohccuiguin dieiguin mašiinnaiguin. Dat nai lei oalle stuora sivva.

I-M: Dat manaigo vehá áigi ovdal don luhttet dan skuterii ja máhttet dainna bargat bohccuiguin, máhttet atnit skutera boazobarggus? Dan skutera geavaheami ahte manaigo guhkes áigi ovdalgo oahpásnuvvat dan skuterii ja máhttet boazobarggu bargat?

J-A: Dakkar 10-15 jagi gal boarrásit olbmot ohppe guođohit dieinna

I-M: Jos bensiidna haddi dál vel oljohaddi bensinhaddi dál vel manná nu bajás šaddá duppalastojuvvon dat mii dál lea. Maid don de dagat? Maid dii de dahkabehtet?

J-A: De lea bággu šaddadit eambbo bohccuid ja rihkkut lágaid.

P-M: Ja oastit goittotge bensiinna, eat heaittit gal boazodoalu.

J-A: Eat mii sáhte heaitit go mii leat oktii vuolgán mielde dasa

I-M: Doppe Ruošša bealde maid oidnet dan ahte dat eai hálit dan skutera atnit nu ahte dál dušše dan dihte go dat bensiidna lea nu divrras. Aht` eai dárbbat dasa darvánit.

J-A: Na eat miige háliidivčče muhto mii leat oktii vuolgán fárrui dan hommegii dat lea bággu bissut jos áigu dieiguin bohccuiguin bargat.

P-M: Ja eará mii eat oba máhtege.

I-M: Goas dat galgašii, goas dat lea buoremus gáskit dehe gáldet nu ahte oažžu, nu ahte buoremusat dat doaibmá?

A-O: Dat lea dievvi mánnu.

J-A: Ragaha álggus šaddi mánnui

A-O: Dievvi mánnui veháš ovdal ragaha

A-O: Dat galgá oalle olu ovdal go rahkki jus don juste ragaha ovdalis dat, dain lea dakkár báhcán dakkár millii ahte sii galget sáhte njuikut vaikko eai doaimmage stellegat. Na nu dat lea ihan duohtavuodas, mii leat geahččalan muhtumin dakkára nai dahkat

I-M: Na manin dat nu lea, mii dat de lea dáhpáhuvvan nie šaddá?

A-O: Na dat lea juste go dat válbmana daid oažžu dadjat mii dat borgemánnu lea, ahte dat válbmana boazu dan irggástallamii, dat čohkke vuommi dasa, čallá čorvviid, ahte dego válbmana ja joo jus don jur vehá ovdal das manat gáldet dat das lea bissume bissu vel dat muitun masa son lea válbmanan, vaikko eai stellegat doaimmage

I-M: Muhto leago dat juoga dan go de gálde dat lea juoga, ii leat albma ládje gáldejuvvon de?

A-O: Na dat albma ládje gáldejuvvon lea muhto dego mun eske dadjen jos vehá ovdal ragaha manat gáldet, das bissu dat , muhto dat lea muhtun oassi bohccuin mat mat gal hedi fuomášit dat eai dál stellegat doaimma. Joo dego duššiid dat njuikot olu. Ahte die lea mis lea gal dego suoidnemánu lávet stellet mii beassat daid gáskit ja dievvi mánu.

I-M: Humatgo don sihke gáskima birra ja gáldema birra?

A-O: Joo gáskin ja gálden, dashan leat mánga sáni, dat meine seamma

I-M: Na mii dat lea erohus?

A-O: Na gáskin lea dat lea, joo bániiguin, dat lea mun bijan njálbmái moniid

I-M: Leago dat buoremus?

A-O: Joo. Sáhtátgo dien dulkot? Bálluid bidjá njálbmái.

Ahte diet lea boahtán dat doanga, doanggat de maŋnel dat ii lean nu beare áigá, dat lea diekko viđa gal dat guhtalogi bohte doanggat. Muhto dalle ovdal dat aivve bániiguin gáske. Ja de lea, de bođii de gul čiežalogi ja gávccilogi, de bohte dakkár gummirieggát. In dieđe dadjega daid kortonkin. Ja de, muhto dat lea vuohon dat nai gildojuvvon Ruota bealde ja vissa Norggas nai nu ahte ii oaččo geavahit dieid gumiid. Joo ja Suomas boahtá vissa maid, ahte mii šaddat váldit šibitdoaktára jos mii galgat de gáldet bohcco dehe gáskit. Boahtime. Ja die bohtá stuora váttisvuohta de diedusge dieidda boazobargiide, ahte oažžut de dan šibitdoaktára dohko, ahte ja dat galgá ieš juohke okta máksit dan daid goluid maid buktá šibitdoaktára buktit dohko orohakkii.

I-M: Ahte dat lea boares málle

A-O: Dat lea boares vuohki leamaš diedus dat gáskin, ja jos mii eat dan beasa dahkat na maid mii de borrat dálvet. De mii šaddat álgit nu ahte borrat aivve njinnelasaid.

P-M: Ja man mii vuovdit?

A-O: Ja ahte boahdá sihkkarit váttisvuotta, ja leat oalle stuora mearit maid mii gáskit dál dieinna dološ vugiin.

I-M: Sámi allaskuvllas leat dutkit ja dat ovttasbargit dat boazosápmelaččat dat hupmet dan ahte dat gáskin dáhpáhuvvá moatte ládje ahte muhtumin don gáskkát garraseappot dehe in mun dieđe mo dien galgá čilget. nu. Don sáhtát dainna gáskimiin na ieš mearridit makkár, mot dat galgá gáskojuvvot

A-O: Ja nu. Leat got diekkárat forskarat vai mat iežá?

I-M: Dan mitalit maid boazosápmelaččat

A-O: Na lea diedusge maid gáskin, dat lea ovdal nai leamaš go bániiguin gáske dat belohahkii gáske gaskat dan suona ahte de šaddá čál`oaivi. Nu dat leage dál bohtán dat

J-A: Mun vel dien gáskimis ahte dolin go lei herggiid gáske ráidoherggiid maiguin johte dieid galggai juste gáskit ragaha álggus boahhti čál`oivviid gohččode rahkki heargin. Dat ledje gievrasmusat bargat ja ledje stuoribut go dat námmehearggit ja juohke ládje buorebut. Juo ja galge bealle čál`oavin báhcit, ráhki hearggit go

A-O: Mii dat rahkkiheargi livččii suomagillii?

J-A: Na čál`oi heargi

A-O: Ahte dat lea leamaš diedusge goansta dat nai

I-M: Oallugat maid gáldejit dalle cuoŋománu ja njukčamánu

J-A: Dat leat vuovdinbohccot

A-O: Na dat leat mánggat orohagat mat eai beasa dalle geasset dat luitet dohko dakkár njárggaide, sulluide, dat eai beasa giedahallat dieid bohccuid dalle geasset eaige čakčat.

I-M: Dat lea heajut vai?

A-O: In mun dieđe lea got heajut muhto ii buot orohagain ii heive nie gáskit dálvet ahte iige beare gidđatge. Dat lea dat

J-A: Dat leat dat mašiinnat buktán maddái váttisvuodaid ovdal go herggiiguin guođohe, ealu luhte lei birra jagi ja gáldii goas háliidii.

I-M: Manin dál eai nu daga?

J-A: Na go mašiinnat bukte dan ahte kultuvra jápmán juohke ládje

P-M: Jođánis áigi. Dihtoráigi.

A-O: Mun ferten lasihit, diet lea orohatguovddáš diet. Muhtun orohagain han dollet dan ja muhtun orohagas šaddet árabut gáskit ja dego duos eske čilgii

A-O: dat lea 1 minutt

I-M: Maid don jurddašat dan ahte go don doaŋggaiguin gáldet, ahte man guhkes áiggi galgá de dollet, lea got, dehe doallat, lea got čavget?

A-O: Mun lean doallan dakkár minuhta, minuhta guoktelot sekundda jus stuorit, dat vuolgá maid man stuoris lea boazu. Ahte unnit bohcco ii galgga nu guhká, dego mun lean lohkan diet variha gáskit dat ii doaŋggaiguin riekta, dat gillašuvvá dieinna eambo go dat gummirieggáiguin. Ja dat varit dat dárkkuha ovtta jahkásaš dego nuppi jahkái álgán.

I-M: Gottos

A-O: Gottos, de oažžuge fertege guhki but dollet ja das bajásguvlui šattat ain, don fertet lasihit measta dan, dan áiggi don rehkenastát galle jahkásaš boazu

A-O: Na dat lea minuhta, oaččut doallat. Dat lea dan dihte ahte dat báhcá, dat suotna geargá rohhtásit earránassii. Ahte diesa lea maid hui mánga iežá dáiddu don galggat máhttit váldit albma ládje gitta, jus don cikcet summal doppe, dat sáhtta náhkki báhcit gaskii iige boatkange suotna. Ja don gulat jiena go boatkana.

I-M: Sáhtát gon ráigat dan measta logan dan náhki?

A-O: Dat lea maid dahkkojuvvon dalle ovdal. Mus lei áddjá, mu áddjá rohki lea, dagai, dat gal lei oba fasti oaidnit. Dat lei morabuiku mainna čuoŋpai. Aht` dat gal lea, orui nu fasti.

J-A: Boares sápmelaš vuogi mielde daid ii ožžon gáskit ragat álggi obanassiige ii ožžon botket moniin suonaid go bálluidd gáská (*dákko in áibbas ožžon čielgasa maid lohká*)

A-O: Na ii jur guokte minuhta gal dárbbas doallat, muhto dego minuhta sullii. Jos dasa nai vajálduvvá dat sáhtta vaikko beaivvi doallat.

I-M: Mii de dáhpáhuvvá?

A-O: Gal don dan diedát ieš nai. Gal mun in dárbbat dasa čilget, gal dan ipmirda juohke okta.

I-M: Mo dat čorvviiguin de šaddá?

A-O: Na čorvviiguin lea ge juste dan ahte dego diet dievvi mánnui go beasat gáskit, dalle lea stuora oassi dain bohtet čaloaivvit, dat dego luovvanit náhkit, dat eai leat jur ihán muhto dat leat goit luovvanan náhkit Jos mun nohkki mánu gáskkán de leat ihán nu námmečoarvvit dain sáhtta varra nai vel leahkit dain čorvviin jos manan vearru áiggi gáskit.

J-A: Dalle ragahaga go gáská nu albma čaloaivvit joo. Čuollá daid čorvviid ii varra dat lea ávki buot

A-O: Dan ferte gal mitalit dáidda ahte jos gávdnabehtet mehciin čoarvvi, lehtet go fuobmán doppe leat borrojuvvon dat čoarvegeahči. Dat leat dat boazohoitajat borran. Ožžot vuoimmi de daiguin kontávta eamidii. Muhto de dat boazu maid dárbbaha dan čoarvvis, dat lea oba divrras vitamiiidna maid dat váldá dat borrá daid iežas čorvviid. Muhto dat ii bora goassege

iežas čoarvvi ahte dat lea gal maid mun lean fuomášan dat ii bora daid mat maid lea ieš gahčáhan.

A-O: Ahte go mii dál bođiimet hupmat dien, mus lea vilbealli mii lea vuovdán dieid čoarve, sahejuvvon diekkár bohtalii biddjojuvvon

EA: Na mii dat lea dat ealát?

A-O: Ealát. Na han lea dat mainna mus lea birgenláhki.

P-M: Ealát, dat lea guohtun.

A-O: Ealát lea gula dat sáhtá..

EA: Leago dat seamma go guohtun?

A-O: Jos don masa don háliidat dan ealádaga heivehit. Dan sáhtát mángii. Joo dat lea guohtun. Ii dat leat dušše guohtun.

J-A: Dat dárkkuha oba mánga ášši

A-O: Lea dat gal jos bohcco birra hupmá de gal lea guohtun.

J-A: Ii muhto dat ii dárkkut dálveguohtuma go ealát lea birra jagi. Makkár eanan doppe leago geasset buorit rásit, lasta, hubmojuvvo oppa jagis ii dušše muohttagis

A-O: Ealát lea gal hui álkes sátni mii eat dárbbas sámegillii gal lasihit suoma sániid dasa

EA: Na leago dasto dálvet maddái sáhka ealáhaga

J-A: Joo birra jagi muhto dat ii dárkkut, guohtun lea eará ja ealát eará, dat leat dego guokte ášši

A-O: De das boahtá dakkár juste dan jahke, jahki áigodagas goas don jearat mus dan

J-A: Mun in máhte čilget dan suomagillii inge sámegillii ahte maid dat dárkkuha

A-O: Muhto jos don geasset boadát jearrat de don fuobmát ieš nai, boadát mus jearrat, makkár dál lea ealát, mun soaitán de bohkosit.

I-M: Manne?

A-O: Ii dat heive, jus don nai boadát geasset, jus suoidnemánu, jearrat mus makkár dál lea ealát dis, na sihkkarit mun sáhtán moddjet, bohkosit

J-A: Dat lea gal nie muhto jos don it leat seamma orohaga olmmoš ahte don leat eará orohagas, ja jearat makkár ealát din orohagas lea, dalle mun dárkkuhan eará ášši go

A-O: Muhto dat lea oalle viidásit

J-A: Nu leage

A-O: Joo diet lea, geasset boahtá juste dat hui viiddis

P-M: Dat lea viiddis jearaldat.

J-A: Iežas olmmoš muhto doares beal`olmmoš gal oažžu jearrat.

I-M: Mun áiggošin jearrat dan muohttaga birra, mii dat lea mii, mo dat seaŋaš šaddá mii dat lea mii seakŋuda muohttaga?

A-O: Biegga lea vuosttaš

P-M: Ja bivvalis dálkkit leat

A-O: Vuohččan go álgá logahallat de galgá muohtán leat, de galget buollašat leahkit maid nu oassin, lassin dasa ja de galget..

J-A: Joo de borga

A-O: ...vehá borga ja de bieggá lea okta mii, dat boahtá dego maŋimus mii dásse dan muohttaga.

A-O: Ja dát lea álot vuordimis čakčat ahte boadálai dakkár, vuohččan galggalii eana ráfis beassat galbmot, buolašijat leahkit ovdalgo muohtta.

J-A: Seaŋaš han ii sáhte šaddat ovdal februar mánuš, dat ii čakčat dat ii sáhte leat.

A-O: Joo ii dat ii, joo dat giđabeallái manná

I-M: Dan go don logat ahte ovdamearkka dihte ođđajagimánuš de eai gohčot seaŋašin?

J-A: Ii dat leat, ii dat sáhte leat.

I-M: Leagot dát dalle hui buolaš beaivvit mat seakŋudit muohttaga

J-A: Na giđadálvet dálkkit, biekkat. Mun lean vel nai dan biekká bealde.

J-A: Joo dat buollašiin dat gal vuolgá buolaš ferte leat muđui dat lea dakkár njáhu dehe

A-O: Nu ahte lea sinus.

Ahte dies gal leat nu mánga tearpma dies ge maid mii sáhttit geavahit

J-A: Dat sáhtta vaikko dien go turistaguovddážat go dien báhčat dien dieinna muohttaga tykkilumi ja gohčodit seaŋašin muhto ii dat leat

I-M: Jos mii daid boahttevaš golbmalot jagi ožžut lieggasit dálvviid, bivvalit dálvviid go dál, šaddágo unnit seaŋaš dalle vuoi?

J-A: Dan mii eat máhte vástidit

A-O: Ii diesa bastte vástidit muhto dál lea jo oaidnán dan dálvi otnu

J-A: Liegganan ja dálvvit otnot. Buorre lea nu guhká go muhtin muddui lea buorre muhto, dieđe man guhká muhto muhtin muddui goit. Guhtalotjagi sáhtáleimmet oaidnán de livččii buoret ahte liegganivččii oanulii dat dálvi (dálko in ožžon čielgasa maid lohká)

P-M: Eatge mii njuolgut jáhke diesa dien, dan dálvvi oatnumii dat lea fal mo dan dajalii dakkár välivaihe, dat lea luonddus gaskaboddu luonddus ahte ii dat diet leat go spekuleren ášši muhto

A-O: Muhto sihkkarit diedusge olbmuin han lea buohkain dál ballu ahte mis otnot dálvvit, ahte boahtá váttisvuohta boazohoidui, ja gal mii dan leat, diedusge fertet dán dadjat ahte dat sáhtta boahtit muhto dego Bier-Máhtte logaige eat mii sáhte sihkkarit diehtit, boahtágo ná dáhphuvvat rievdadeapmi daid dálkkádagaide

P-M: Ja mii eat goit hálit jáhkkit dan duohtan.

A-O: Eat mii hálit jáhkkit.

I-M: Seaŋáš leago dat buorre boazo...

A-O: Dat lea buorre guohtun. Dat lea dat máilmmi buoremus. Dasa oažžu lasihit dan, dat lea máilmmi buoremus. De don oaččut dakkár gova, ahte go mun dajan dat lea máilmmi buoremus.

P-M: Ja buohkat jalla ilolaččat. Soitet vuolgat juobe festet.

A-O: Ja don oainnat, dien mun galgenge eske lasihit, sámii olbmuin oaidná bajil jo mo das eallu birge. Oainnat dál čakčat sápmelaš lea hui movttet.

I-M: Manin seaŋáša atnet go gáfe galgá vuoššat?

A-O: Na das lea eanemus čáhci, dat lea čatnan nu olu dat seaŋáš, ahte dat lea measta čielga čáhci go mun bijan bánnui. Ii dárbbat go guovtte geardde golmma geardde lasihit. Jos mus livččii vahca muohta mun oččolin logi geardde lasihit. Dáinna lágiin čielgá álkimusat.

J-A: Seaŋáš han dárkkuha dan ahte dat lea čáhci čatnasan dasa

A-O: Joo moai čilgiime

I-M: Na dat oppas dat ii leat beare buorre

P-M: Oppas dat lea máilmmi buoremus.

J-A: Dat lea vuohon diekkár makkár oktavuodas hupmat dan

I-M: Iežan birra mun human obbasa birra.

J-A: Don it sáhte guođohit jos ii leat oppas, jos don leat johtime juosat luotta nalde lea oppas dat lea heittot

P-M: Jos leat vázzime gáhta nalde dat lea maid heittot.

I-M: Na dat bohccui ja boazodollui lea oppas buot buoremus

P-M: Lea lea.

I-M: Mii dat de lea dat oppas, maid don de jurddašat go

J-A: dat lea dat go bohccot eai leat guhton

A-O: Guoskameahttun muohta

J-A: Go mii ealu sirdit obbasii dárkkuhan ahte dan eai leat ovdal guhton dat lea oppas báiki.

Dohko eai leat guoskan vel bohccot.

I-M: Naba man jos oppas lea deike gitta giedavuliide, jos nu ollu lea muohta, in mun dál huma obbasa birra, jus nu olu muohta lea gitta deike, leago dat vaikko lea oppas leago dat buorre?

J-A: Diedusge nugo humaimet álggus jo dat stuorra bohccot dat nagodit guohtut vuvddiid rokkiid ja dasto guđđet daid unna bohccuide ahte ožžot borrat doppe.

I-M: No jos dál jurddaša na go oppas lea buorre, mii dat lea mii lea hui heittot?

J-A: Na čiegar

P-M: cuoŋu, ruovdecuoŋu

A-O: Čiegar lea vuostten ja de cuoŋu

I-M: Čiegar, leago dat, na mii dat čiegar lea?

J-A: Na dat gos bohccot leat ovdal guhton.

Ruovdecuoŋu lea dálkkádagaid sivva. Čiegar lea buot heajumus diedusge ja dat sáhtá leat čakčat goas fal.

I-M: Na čiegar dan sáni gal don miehtá dálvvi dahje dalle dálveáigge muohtaáigge anát dan sáni ja hupmat čiehkara birra

J-A: Juo diedusge

I-M: Dat ii leat dušše gidđat?

J-A: Ii go dat lea birra jagi.

I-M: Naba jus cuoŋu, leago dat birra jagi?

J-A: Dat soaitá muhto gal dat lea dávjá dušše gidđat. Dieppe várra Márjjábeaivvi beassážiid dohko gidabeallái.

I-M: Dat maŋimus dálvvit, de dat lei hui čiehkariin dalle njukčamánu. Easka beassážiid áigge buolaštii, juovlamánu ii lean bálljo muohta

J-A: Čiegar han lea asehis muohttagiin nai, muhto cuoŋu ii sáhte leat, dat lea eará ášši muhto čiegar sáhtá leat dakkaviđe go muohtá hui vehá. Humaimet dien birra go guođoheami birra, dat lea dat mii guođohit ealu, mii asehis muohtan doallat dan dakkár sajis gos ii livčče gidđadálvve guohtun ja dasto gidđadálvve easka luoitit dohko gos lea guohtun dalle, dehege ealát. Dat lea dat guođoheami idea.

I-M: Dat lohká dan, ahte dat orui nu, ahte dalle dan njukčamánu ahte vaikko lei čiegarin ja de buolaštii, buolaš seakŋudii dan muohttaga

A-O: Nu dahká

J-A: Muhto borgahan lea maid dasto dakkár ahte dat jos boazu lea dás guhton suonji, borge deavdá suonji, guoras gaiku, doppe lea vuot guhtun, de ii leat čiegar gal nu heittot go dan ipmirduvvo

A-O: Mun galgen diesa lasihit ahte go čiegar lea, dat boazu mii, mat leat ieža guhton dat eai moaitte dan čiehkara, muhto de jos lea bohtán iežá eará bohccot guhtot dat moitet dan hearkkibut.

J-A: Dakkavide divvu dan

A-O: Ii muhto dat moaitá boazu dan jos nuppiid čiehkarat leat muhto dat iežas čiehkariid dat sáhtta nuppes vel goaivut. Ja dien mun in leat vel ožžon oaivái manin mas dat dat vuolgá.

Ahte go dat sáhtta, vissa dihtet, leat got diehtime

J-A: Ja bieggá divvu ain čiehkara oba áigge

A-O: Muhto mis leat nu lahkálaga nuppi ránnjá siida ja go čakčat veháge guhtu, min boazu ii dálvetge vaikko čakčat dat leat geavahan dakkár eatnamiid mat tuota, mat dálvet diedusge eai beasalege borrat, muhto dat juoga ládje hakset dan daid eará bohccuid čiehkariid. Ja dasa manan measta 100 proseanta sihkarin, ahte dat lea got hádja mii báhcá vai mii dat lea. Gágir diedusge ja maid dovdet, leago gáibmi vásihan dien

J-A: Mus lea dakkár nuppe lágan, mii guođohit bohccuid ja mii dárkkuhit dainna guođohemiin dan, ahte mii guođohit čakčat deid dakkár sajiid gos giddadálvve áigge lea gassa muohta ja dat ii leat buorre guhtun. Ja de luoitit easka giddadálvve dohko, ja dat suopmelaš málle gal dahká dien áiddit maiguin dat áigot dálvvi ja geasi earuhit, ii dain leat mihkke mearkkašumiid dan dihte, ja Norggas han dahket seamma ládje. Ii dain leat mihkke mearkkašumiid eai dat leat, boazu beassá álot gosa háliida. Dan oaidná dat ii beasa dušše nuppe beallái áiddi, muhto go mii guođohit dan, dat bággu orrut doppe gosa mii guođohit, mii cakkadit dan dohko. Mun in dien máhte ipmirdit guođoheapmin, mun gohčodan cakkadeapmin. Dat dárkkuha mii caggat ahte dál dat lea dies, ja go muohta gassu mii luoitit dál dat lea duos, ja giddat go lea gassat muohta heajos guhtun dalle mii luoitit easka buoremus báikái. Dat lea guođoheapmi.

A-O: Mun háliidivččen vel lasihit, dego Kanadas, dat bohccot han golget mánggaid logiid miillaid geasset doppe eai leat áiddit. Muhto mis leat duohta áiddit dat stoppejit dan, deid stoppejit deid ealuid. Giddat vulget ja de čakčat vuohon bohtet luksa. Dat lea bohtán luonddu gilvu.

J-A: Mun in hupman dan birra muhto mun human dan birra orohagaid guođoheami birra ja áiddiid birra mii earuid dat lea. Áidi lea dakkár ahte dat lea geasse ja dálve bealli.

Guodoheapmi lea dakkár don guođohat dan, dán mánu dás, boahtte mánu duos, ja don it luoitte dohko dan gidđabáikái, don dalle go lea hui heajos guohtun ja assás muohta, don guođohat dan ealu.

P-M: Oaččungo mun dadjat dása namalassii Ántii ja Ánte-Ovllái mat ipmirdeaba dán systema, earát han dáppe eai ipmir muhto nu, juste duot áiddit nugo, mađi eanet leat áiddit dat billista olu eanet dan guohtuneatnama ja dan orohaga, guodoheapmi ii billis dan njuolgut.

Bastibeahttigo diesa vástidit daidda olbmuide čielgasit dan systema?

A-O: Na joo diet lei nu bures dadjojuvvon gal duohta mun esge vikkahin ahte áiddithan dat leat mat...

3. oassi

J-A = Jovsset Ándde

A-O = Ándde-Ovlla

B-M = Bier-Máhtte

I-M = Inger-Marja

M M = Minna Mäkitalo

BM: Nu ja čakča čiegar dat ii nu olu váikkut giddat šat dan guohtumii ahte muohta han dipma vaikke das lea čiegar.

J A: Muohta dipmá

A-O: Jahkodagas dat vuolgá. Muhtun jagi soaitá. Jo muhto dasa goit ii galgga luohtit ahte dalle mun oaččun dasa luohtit ahte mun oaččun dohko doalvut vaikko mus lea čakčat leamas eallu doppe dat ii mana juohke jagi. Ja dan mii gal álot sávaleimmet ahte dat álot juohke jagi bisolii nu ahte dat molssolii. Čiegar bođalii vuohon dego oppas. Ja dat lea nu olu juste dálvvi dálkkádagas gitta.

B-M: Ja mun háliidivččen duosa vel dát njat ahte mii leat mii golmmas leat erenomaš guođohan boazodoalus oainnat jos mis lea buorre guohtun mii bastit seastit dan eatnama mii eat dárbbat luoittit dohko sáhtit mánga jagi bastit seastit muhtin eatnama mii eat dárbbas luoittit dohko

J-A: Oppanassiige luoittit dohko

B-M: Nu mii eat dárbbat luoittit mii seastit dieinnalágiin dan eatnama. Dat lea dego guođohan dego stuorimus ágga

J-A: Ii dárbbat muhtin jagi

B-M: Geavahitge. Nu ja dat lea juste mun háliidan gal dátnejat gal dus go lea áidi, áidi iiaste dainna lágiin seastit dan eatnama go guođoheapmi dat golaha dan eatnama

A-O: Diesa ožžo vel lasidit ahte áiti láikkuhahtta boazobargi

B-M: Jo dan ožžo maid lasidit

I-M: Jovsset logai eske dan ahte sii cagget

J-A: Maid

I-M: Itgo don lohkan caggama birra vai

J-A: Dat lea guođoheapmi. Mun dátnejen eará sániiguin

I-M: Juo dan mun áigonge gullat dan birra

B-M: Dan dat dárkkuhii Ándde

I-M: Dan mun áigonge gullat leatgo eará namahusat dan guođoheames

J-A: Leat čuođi eará namahusa

I-M: no mital dal

J-A: dii ehtet ipmir jos mun human Andde-Ovllain dehe Bier-Máhtiin

I-M: no humamis dal Andde-Ovllain ja mii dusse guldalit

B-M: Jos mii álgit hupmat mun Andde-Ovlla ja Ándde nu dii ehtet ipmir ehtet maidege. Mii ipmirdit mii eat dárbbat

A-O: dat lea okta sátni mii dátnejá no dieppe mii leat doalahan dal dan ealu

I-M: muhto Bier-Máhte Andde-Ovlla ja Jovsset dat lea oainnat nu dat assi ahte go mii galgat oaččut deit vuodđodieđuid mii jurddašit movt boazosápmelaš hupma ja movt dat jurddaša dan dihte mii háliidit vaikko mii eat soaitte dal ipmirdit muhto nu de leage dan mun háliidange gullat dal lean jo golbma sáni gullan guođoheami oktavuodas dat lei doallat doalahit luoitit ja caggádit leatgo eambbo

A-O: Gohkket mun lean eallogoahka. Dat lea hui dávjá maid dátnejat geahča go mannet gávnadit mun dat dal lean eallogoahka. Mun dat dal lean eallogoahka.

I-M: maid don de dagat

A-O: No mun lean doppe bargame bohccuin

I-M: movt

A-O: no guođoheame

B-M: Die lea seamma go guođoheame

A-O: das leat oppa ollu gal

J-A: Guođohit bohccuid

B-M: ja muhtimat lohket vel ahte..mun in dal duostan

J-A: Jus eallu cipirda ja mii eat sahte jorgalit nu maid dahká dalle cipirda jo mii dátñjat ahte dat vázzá muoraid mielde dat cipirda dat lea lihka muhto juoge siidan lea vel iežas sániid maiguin dat gulahallet

B-M: Muhto vistis sániid ii baste dies geavahit vista

A-O: Muhto dat lea čakča sátni

B-M: dat lea čakča sátni

A-O: vaikko lea muohta

B-M: Juo dat lea vaikko muohta dat sáhtta dan dahkat

A-O: ja dat boahtá das go guoppar lea báhcan ovdalgo muohta boahtá

I-M: mun jurddahallen dan bohcco birra mii eske humaimet dan birra ahte mii lea buorre boazu. Sáhttago dan oaidnit hámis guolggas čoarvvis

J-A: Dan ii oainne čoarvvis iige biehčamis. Dat lea obbanaga dakkár...

B-M: Ja mii oaidnit dakkaviđe bohčos leago dat buorre dehe heajos boazu

I-M: Na mun ipmirdan ahte dii oaidnibehtet muhto mas

B-M: hámis

I-M: No sáhttat go don dal geahcat dan bohcco ja jurddašat ahte lea buorre boazu sáhttat go munnje čilget maid don jurddašat maid don de oainnat. No dan maid mun diedan ahte muhtumat lohket dan čoarvvis goit sáhtta oaidnit ahte..

B-M: Čoarvvis don gal oainnat dat lea okta termalogiija dusse okta

A-O: De oaidná guolggas oaidná ahte movt dat lea geasi birgen movt lea mannan geassi

I-M: No mas don dan oainnat

A-O: Dat lea oanehit guolga jos lea beare báhkas leamas ja dat lea dat lea dego ruškkodan ožžo dadjat dego buollan luoitit vaikko hila dan duolje nala oanehis geavti mii oainnit das ahte movt dat rievdá dat guolga

B-M: Ja dan lávejit lohkat dat lea buollan guolga

A-O: jo dat lea lemaš heitot nu lávejit dátñjat ahte dieppe gal lea oppa heittot lemaš

I-M: no mun háliidivččen diehtit dan ealu birra mii lea dat ovdamearkka dihte diet sániid mastet go lea masttan

J-A: Dat lea go nuppe siidii mannet bohccot iežas siiddas mannan eret.

I-M: no de masttadit dasto mii dat lea

J-A: dárkkuha ahte mánga siidda

B-M: Mastte oktii

J-A: máŋga ealu manne oktii

B-M: Dehe máŋga čorrage

J-A: Okta boazu dehe okta siida lea masttan ja dein ii leat eambbo okta ja ..

B-M: Okta ja okta siida dehe siiddat leaba masttan ja masttadeapmi lea veháš stuorit

J-A: Juo de leat mannat máŋga siidda oktii

B-M: de leat mannan golbma siidda golmmain ožžo dadjat golbma ja eambbo

I-M: naba de go njuoifásan

A-O: Dat lea ribahan

I-M: Visot

A-O: No nu

I-M: Leabat dalle oppa boazu ge báhcan

A-O: Ii leat dat lea mannan visot.

I-M: Guodoheames geahcat leago dieid luottaid birra de sáhka luoddat go báhcet bohcco manjis

J-A: Juo-a guodoheapmi lea dakkár ahte dat ii leat dusse birravuodjin dat lea guodoheapmi lea guodoheapmi

B-M: Juo dat ii leat seamma go birravuodjin.

J-A: Ii leat seamma go birravuodjin it don gillá luottainge go don guodohat ealu don oainnat diedát buot don leat ravddas don diedát makkár boazu doppe lea it don dárbbáš vuodjit birra dat lea guodoheapmi Birravuodjin lea ahte don vuojat luottaid birra. Dat lea earru guodoheamis ja birravuodjimis.

I-M: maid don de dovddat gokko dat bohčot dovddat deit mihtilmas bohccuid

J-A: dovddan

B-M: jo ja diedát ravddas mat bohccot leat

J-A: Ravddas dat lea diet

B-M: It dárbbáš vuolgit gilis jearahallat makkár boazu dat lei

J-A: Ja bievlan mun in sahtege birra mu lea baggu dovdat dan bohcco diet boazu lei dien ravddas in mun sahte nu birra mannat mun šaddan dan guodohit ahte oainnán

I-M: No vuohttima birra sáhka vuohtit deit luottaid go leat ollu bohccot manjálaga vázzán

J-A: de lea ruvggastat

I-M: no man ollu dat galget de bohccot

J-A: Badjel logi goit. Dat lea ruvggastat. Ovtta bohccos ii šatta ruvggastat

I-M: no leat go eambbo diekkár sánit

J-A: Lávdat lea fieske ravda boares fieski ja boares ruvggastat ja dákkárat

A-O: Don boadát mus jearrat geasset makkár guohtun dis lea ahte de mun goit sihkkarit moddjen goit soaitán de lohkat ahte bures dat goit guoppar lea šaddan. Ahte jos mun dan huobmán ahte ii dat diet leat nu olu siste dan systemas

J-A: die lea dakkár oalle dárkilis hommet ahte guohtumis hupmet dalvet ja ealáhagas hupmet birra jagi. Iežas orohaga olbmot eai huma ealáhaga birra dat galget álot leahkit vierroolmmoš gii jearrá ealáhaga.

A-O: Juste

I-M: Mii lea erohus fiskesjeahkális ja oaivejeahkális

A-O: Fiskesjeahkális mun gal oaččun dan gova ahte dat lea dego olles saddui beassan

I-M: naba bohccui

A-O: Bohccui lea buoremus juste dat saddi jeagil dat ii bora go das dan geaži

J-A: Mun ipmirdan dien earaládje vehá go Andde-Ovlla. Fiskes jeahkála go hupmat dan birra nu mun oainnán dan ahte dat saddá eanet deike eanet beazi rádjai. Duoddaris dat ii bálljo leat. Doppe leat skierrit ja dakkárat doppe lea álot dat oaivejeagil. Skierrit suddjejit duoddara jeahkála ja dan dihte doppe ii noga jeagil.

A-O: jo ii dat gal noga

I-M: Goappá dat borra buorebut

J-A: Duoddaris ii leat dat fiskesjeagil dat dá lea juoga dakkár boares.... didnu baiki diekkára orohaga...

B-M: Diet nai váikkuha jagis

J-A: Muhto dat ii leat duoddaris ii gula fiskes jeagil dat gullá dakkár boares orohahkii lávvosadjái goahtesadjái ja dakkáriidda duoddarii ii saddá njuolga.

I-M: Dat lohka dan ahte mannan dálvvi ovddabeal juovllaid bohccot borre suoinni

A-O: juo dat lea sidnu ja dat gal lei juohke sajiin dego miinai orohagain dat čakčat borret dan sidnu dego sestet dan jeahkála nu guhkas go fal besset sidnuin mii dadjat johkamiellin

J-A: Nu guhka go jeakkit jikŋot dat borret deit suinniid jiena nala

A-O: nu guhka go fal vehá ge bastet.

J-A: Ja dat lea luonddus dat šeasta jeahkála

I-M: Son muitala ahte sii ledje Ruossas guovvamánus. Doppe ii leat oppa jeagilge dusse suoidni nu guhkas go čalbmi guoddá. Hui buorit bohccot .

A-O: Nu geavvá dáidde miinnain bohccuide go nohka jeagil. Dat álget borrat vaikko deit gaskkasit deit iežá sádduid.

J-A: Boazu oahppa borrat maid háliida vaikko guliid borrat dat oahppa

I-M: Maid galgat mii muitalit suoma olgoriikka ministerii dan goahtečoahkkimis. Mii galgat dal oaččut veahki dain nuorra dutkiin. Mis lea dal vejolašvuohta dainnalágiin bargat ahte njuolga olgoriikka ministerin hupmat. Muitet de ahte mii leat dain mis leat bargosajiid ja boazosápmelaččaid jietna.

J-A: Mu mielas livčče vuosttas maid galggalii dadjat ahte boares árbevirolaš boazodoalu ja buot dakkára gálga seailuhit jos stáda áigu juogaládje veahkehit nu dasa iige daidda áiddiide iige biebmamii

B-M: Juo ja addit dan ruđa dan ahte dat bissu dat boares guodohan boazo- málle. Dat áittit eai billis dan systema ja dien mun dajan stuora ággan ja oainnat dat olbmot bastet jorahit dan systema oainnat ruhta dalle dat mii mearrida dan systema njuolgut oainnat eat miige nagot bargat dieinnalágiin jos mii eat oaččo dan ruđa. Dat lea divrras systema guođohit

J-A: Guođoheapmi seastá eatnama

B-M: Guođoheapmi seastá eatnama. Dien galgabehtet dadjat dasa ja deattuhahttet sáni guođoheapmi

J-A: Árbevirolaš boazodoallu

I-M: Andde-Ovlla gal vel juoidá dadjat

A-O: No mun lohkenge.. dat manai measta seamma go duot dal humaiga ahte dan boazohoittuun lea maid olu maid galgá ovddidit ovdamearkka dihte dego dal bodii de mii bastit jos mii oaččut veahkki dakkár veahkki ja de dakkár lága ahte mii beassat ieža eambbo stivret dan boazohoiddu. Ahte mii eat dárbbat čuovvut diet lulli deit palkisa.

J-A: oččolii ieža mearridit eambbo

A-O: Nu dat galggalii siida. Dasa mun galgen boahtit juste. Ahte juohke orohat oačču ieš eambbo mearridit deit mearridan válddit. Ja de lea divrras deitte nuorraolbmuide mat leat boahttevaš áiggi boahtime ahte dat vel birgejit dego mu ahkásaš olbmot mat dan muddui leat dal eallán. Ahte dan de boahttevaš nuorat mii leat saddit movt dat galget boahtit birget.

B-M: Ja juste dien ahte nuorra olbmui nai lea vejolašvuohta birget dieinna guođohan boazo- málliin. Die lea maid okta dasa maid váldet.

A-O: Turisma diedusge boahdá vegosin dasa mielde muhtun osiin goit

J-A: Álot go boahdá logi turista galggalii boazodollui máksit dan ovddas man massit

J M: Ja dien galggašii juste dien doarjagan ahte siida systema ahte duon ii leat nu ahte dan sáhtta oppa bálgošis hupmat dan siidasystema lea vuogas. Ja buorre boahttevaš áiggiin ja

dehálaš dien láhkai seastá eatnama ja sáhtá doarjja leahkit diesa ahte mii sáhtit nuoraid
oaččut mielde dien guođohan boazodollui.

I-M: Dan man dii mearridehpet lea dat ahte dat lea siida mii mearrida gos ovdamearka dihte
oačču gaskit ja gáldet.

J-A: Visot mii siiddas dahko nu..

B-M: juste ieš. Deattuhahttet dien systema dan siida systema.

J-A: Soahpat ieža gaskkaneaset goas sii barget mannai barggu ahte dat ii leat lági...

B-M: Nuorain nai lea vel vejolaš bargat siida systemain. Dat lea nuoraide dehálaš ahte dat
bastet joatkit dan barggu

M M: Mus livčče maid okta man mun háliidivččen dohko dearvvuodahit. Dat lea dat ahte
oainnat go dal han dat lágat ja mearrádusat mannet nu ahte dat eai váldde vuhtii dan sápmelaš
boazodoalu ja mii dat lea dat sápmelaš boazodoallu. Dasa gullet visot dat olbmot dat eai leat
dusse dat boazodoallit. Dat leat mánát, dat leat eatnit. Dal lea dainna lágiin go mii eat baste
lea mielde boazodoalus, go mii fertet leat dienasbarggus go visot eará lea divron muhto
boazodoalu sisabođut eai leat loktanen. Mii eat sáhte doarjut min mánáid boazodollui.

A-O: Mus lei maid ahte Suomas lea nu ahte galgá 80 bohcco unnimustá leat ovdal beasan
doarjagii. Ja dat lea nuoraide oppa bahá.

I-M: Dego Minna logai mii galgat geargat.

